Oikeustapauskokoelma

UNIONIN YLEISEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (neljäs jaosto)

20 päivänä maaliskuuta 2019*

Valtiontuet – Espanjan viranomaisten tiettyjen ammattilaisjalkapalloseurojen hyväksi myöntämä tuki – Takaus – Päätös, jossa tuki todetaan sisämarkkinoille soveltumattomaksi – Etu – Perusteluvelvollisuus

Asiassa T-766/16,

Hércules Club de Fútbol SAD, kotipaikka Alicante (Espanja), edustajinaan asianajajat S. Rating ja Y. Martínez Mata,

kantajana,

jota tukee

Espanjan kuningaskunta, asiamiehinään aluksi A. Gavela Llopis ja M. J. García-Valdecasas Dorrego, sittemmin García-Valdecasas Dorrego,

väliintulijana,

vastaan

Euroopan komissio, asiamiehinään G. Luengo, B. Stromsky ja P. Němečková,

vastaajana,

jossa on kyse SEUT 263 artiklaan perustuvasta kanteesta, jossa vaaditaan kumoamaan valtiontuesta SA.36387 (2013/C) (ex 2013/NN) (ex 2013/CP), jonka Espanja on toteuttanut Valencia Club de Fútbol Sociedad Anónima Deportivan, Hércules Club de Fútbol Sociedad Anónima Deportivan ja Elche Club de Fútbol Sociedad Anónima Deportivan hyväksi, 4.7.2016 tehty komission päätös (EU) 2017/365 (EUVL 2017, L 55, s. 12),

UNIONIN YLEINEN TUOMIOISTUIN (neljäs jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja H. Kanninen (esittelevä tuomari) sekä tuomarit J. Schwarcz ja L. Calvo-Sotelo Ibáñez-Martín,

kirjaaja: hallintovirkamies I. Dragan,

ottaen huomioon asian käsittelyn kirjallisessa vaiheessa ja 14.9.2018 pidetyssä istunnossa esitetyn,

on antanut seuraavan

* Oikeudenkäyntikieli: espanja.

tuomion

Asian tausta

1 Kantajana oleva Hércules Club de Fútbol SAD on ammattilaisjalkapalloseura, jonka kotipaikka on Valencian itsehallintoalueella Alicantessa (Espanja).

2 Fundación Hércules de Alicante (jäljempänä Fundación Hércules) on voittoa tavoittelematon järjestö, jonka toimintatavoite liittyy kantajan toimintaan. Fundación Hérculesin sääntöjen mukaan kantajan hallituksen jäsenet ovat laillisesti myös Fundación Hérculesin hallintoelimen jäseniä.

3 Instituto Valenciano de Finanzas (jäljempänä IVF), joka on Generalitat Valencianan (Valencian aluehallinto, Espanja) rahoituslaitos, antoi 26.7.2010 takauksen Caja de Ahorros del Mediterráneon (jäljempänä CAM) Fundación Hérculesille myöntämälle 18 miljoonan euron pankkilainalle, jonka tarkoituksena oli ostaa kantajan pääomansa korottamiseksi liikkeeseen laskemia osakkeita. Pääomankorotuksen jälkeen Fundación Hércules omisti 81,96 prosenttia kantajan osakkeista.

4 Takaus kattoi 100 prosenttia lainan pääomasta sekä korot ja taatun liiketoimen kustannukset. IVF peri Fundación Hérculesilta vuosittain 1 prosentin takauspalkkion. Vastatakauksena IVF sai Fundación Hérculesin kantajalta ostamia osakkeita koskevan pantin. Ennen osakkeiden panttausta IVF sai väliaikaisen takauksen José Rico Pérez -stadionin omistajalta Aligestión Integral SA:lta (jäljempänä Aligestión) sekä Aligestiónin omistamia kantajan osakkeita koskevan pantin. Lainan kesto oli viisi vuotta. Lainan korko oli kiinteämääräinen 4 prosenttia ensimmäisten 36 kuukauden aikana ja 12 kuukauden Euribor + 2 prosentin marginaali viimeisten 24 kuukauden aikana. Lisäksi perittiin 0,5 prosentin sitoumusmaksu. Taattu laina (pääoma ja korot) oli määrä maksaa takaisin myymällä Fundación Hérculesin kantajalta ostamat osakkeet.

5 IVF:n myönnettyä valtiontakauksen Fundación Hércules laiminlöi lainan takaisinmaksun. Tämän seurauksena IVF, jonka oli täytettävä velvollisuutensa takaajana, maksoi CAM:lle 24.1.2012 takaisin 18,4 miljoonan euron summan, korvasi pankin kyseisen lainan velkojana ja nosti tämän jälkeen kanteen Fundación Hérculesia vastaan periäkseen takaisin edellä mainitun summan.

6 Kun Euroopan komissio sai tietää, että Generalitat Valenciana oli väitetysti myöntänyt lainatakauksen muodossa olevaa valtiontukea Valencia Club de Fútbol SAD:n, kantajan ja Elche Club de Fútbol SAD:n hyväksi, se kehotti 8.4.2013 Espanjan kuningaskuntaa esittämään huomautuksensa näistä tiedoista. Espanjan kuningaskunta vastasi 27.5. ja 3.6.2013.

7 Komissio ilmoitti 18.12.2013 päivätyllä kirjeellä Espanjan kuningaskunnalle päättäneensä aloittaa SEUT 108 artiklan 2 kohdan mukaisen menettelyn. Espanja toimitti huomautuksensa menettelyn aloittamista koskevasta päätöksestä 10.2.2014 päivätyllä kirjeellä.

8 Komissio sai muodollisen tutkintamenettelyn kuluessa huomautuksia ja tietoja Espanjan kuningaskunnalta, IVF:ltä, Liga Nacional de Fútbol Profesionalilta, Valencia Club de Fútbolilta ja Fundación Valencia Club de Fútbolilta.

9 Valtiontuesta SA.36387 (2013/C) (ex 2013/NN) (ex 2013/CP), jonka Espanja on toteuttanut Valencia Club de Fútbol Sociedad Anónima Deportivan, Hércules Club de Fútbol Sociedad Anónima Deportivan ja Elche Club de Fútbol Sociedad Anónima Deportivan hyväksi 4.7.2016 tekemässään päätöksessä (EU) 2017/365 (EUVL 2017, L 55, s. 12, jäljempänä riidanalainen päätös) komissio muun muassa totesi, että kantajan toteuttamaan pääomanlisäykseen liittyvä 6,143 miljoonan euron suuruinen valtiontakaus, jonka IVF myönsi 26.7.2010 Fundación Hérculesille annettuun pankkilainaan, jonka tarkoituksena oli merkitä kantajan osakkeita (jäljempänä kyseessä oleva toimenpide), oli sääntöjenvastaista ja sisämarkkinoille soveltumatonta valtiontukea (riidanalaisen päätöksen 1 artikla).

Tämän perusteella komissio velvoitti Espanjan kuningaskunnan perimään tuen takaisin kantajalta (riidanalaisen päätöksen 2 artikla), ja määräsi sen suorittamaan takaisinperinnän ”välittömästi ja tosiasiallisesti” (riidanalaisen päätöksen 3 artikla).

10 Riidanalaisessa päätöksessä komissio ensinnäkin totesi, että kyseessä oleva IVF:n myöntämä toimenpide sisälsi valtion varoja ja oli seurausta Espanjan kuningaskunnan toiminnasta. Toiseksi se totesi, että toimenpiteen edunsaaja oli kantaja eikä Fundación Hércules, joka oli toiminut rahoituksen välittäjänä, kun otettiin huomioon erityisesti se, että toimenpiteen tarkoituksena oli rahoittaa kantajan pääomanlisäys. Taloudellisen tilanteensa perusteella kantajaa voitiin kuitenkin kyseessä olevan toimenpiteen myöntämisajankohtana pitää valtiontuesta vaikeuksissa olevien yritysten pelastamiseksi ja rakenneuudistukseksi annettujen yhteisön suuntaviivojen (EUVL 2004, C 244, s. 2, jäljempänä pelastus- ja rakenneuudistussuuntaviivat) 10 kohdan a alakohdassa ja 11 kohdassa tarkoitettuna vaikeuksissa olevana yrityksenä. Komission tiedonannossa [SEUT 107] ja [SEUT 108] artiklan soveltamisesta valtiontukiin takauksina (EUVL 2008, C 155, s. 10, jäljempänä takauksia koskeva tiedonanto) määriteltyjen arviointiperusteiden perusteella sekä kantajan taloudellinen tilanne ja sen saaman valtiontakauksen ehdot huomioon ottaen komissio totesi, että kyseessä oli perusteeton etu, joka oli omiaan vääristämään tai uhkaamaan vääristää kilpailua ja vaikuttamaan jäsenvaltioiden väliseen kauppaan. Lisäksi komissio määritti riidanalaisessa päätöksessä kantajalle väitetysti myönnetyn takauksen tukiosuuden käyttämällä viite- ja diskonttokorkojen määrittämisessä sovellettavan menetelmän tarkistamisesta antamansa tiedonannon (EUVL 2008, C 14, s. 6) mukaista voimassa olevaa viitekorkoa, koska mielekästä vertailua markkinoilla toteutettuihin vastaaviin liiketoimiin ei ollut mahdollista tehdä. Riidanalaisen tuen määrää määrittäessään komissio totesi, että IVF:n vastatakauksena saamien kantajan osakkeiden arvo oli lähellä nollaa. Lopuksi komissio totesi riidanalaisessa päätöksessä, että riidanalainen tuki ei soveltunut sisämarkkinoille etenkään pelastus- ja rakenneuudistussuuntaviivoissa vahvistettujen periaatteiden ja edellytysten kannalta tarkasteltuna.

Oikeudenkäynti ja asianosaisten vaatimukset

11 Kantaja nosti unionin yleisen tuomioistuimen kirjaamoon 7.11.2016 jättämällään kannekirjelmällä nyt käsiteltävän kanteen, jossa se vaatii, että unionin yleinen tuomioistuin

– kumoaa riidanalaisen päätöksen

– velvoittaa komission korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

12 Kantaja teki erillisellä asiakirjalla, joka toimitettiin unionin yleisen tuomioistuimen kirjaamoon samana päivänä, välitoimihakemuksen riidanalaisen päätöksen 2 artiklan täytäntöönpanon lykkäämiseksi siltä osin kuin siinä määrätään tuen takaisinperimisestä.

13 Komissio toimitti vastineensa unionin yleisen tuomioistuimen kirjaamoon 20.1.2017, ja se vaatii, että unionin yleinen tuomioistuin

– hylkää kanteen perusteettomana

– velvoittaa kantajan korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

14 Kantaja toimitti vastauskirjelmän unionin yleisen tuomioistuimen kirjaamoon 7.3.2017.

15 Unionin yleisen tuomioistuimen neljännen jaoston puheenjohtaja hyväksyi 29.3.2017 tekemällään päätöksellä Espanjan kuningaskunnan hakemuksen saada osallistua oikeudenkäyntiin tukeakseen kantajan vaatimuksia.

16 Komissio toimitti vastauskirjelmän unionin yleisen tuomioistuimen kirjaamoon 19.4.2017.

17 Espanjan kuningaskunta toimitti väliintulokirjelmän unionin yleisen tuomioistuimen kirjaamoon 19.6.2017.

18 Se vaatii, että unionin yleinen tuomioistuin

– hyväksyy kanteen ja kumoaa riidanalaisen päätöksen

– velvoittaa komission korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

19 Komissio toimitti unionin yleisen tuomioistuimen kirjaamoon huomautuksensa väliintulokirjelmästä 27.7.2017.

20 Kantaja ilmoitti 17.8.2017 päivätyllä kirjeellä haluavansa tulla kuulluksi istunnossa.

21 Unionin yleisen tuomioistuimen presidentti hylkäsi välitoimihakemuksen 22.3.2018 antamallaan määräyksellä Hércules Club de Fútbol v. komissio (T-766/16 R, ei julkaistu, EU:T:2018:170) ja määräsi, että oikeudenkäyntikuluista päätetään myöhemmin.

22 Unionin yleinen tuomioistuin esitti 13.7.2018 unionin yleisen tuomioistuimen työjärjestyksen 89 artiklassa määrättyinä prosessinjohtotoimina kirjallisia kysymyksiä asianosaisille.

23 Asianosaisten lausumat ja vastaukset unionin yleisen tuomioistuimen esittämiin kysymyksiin kuultiin 14.9.2018 pidetyssä istunnossa.

24 Unionin tuomioistuimen välitoimista päättävä tuomari kumosi 22.3.2018 annetun määräyksen Hércules Club de Fútbol v. komissio (T-766/16 R, ei julkaistu, EU:T:2018:170) 22.11.2018 antamallaan määräyksellä Hércules Club de Fútbol v. komissio (C-334/18 P(R), EU:C:2018:952) ja palautti asian unionin yleiseen tuomioistuimeen. Unionin yleisen tuomioistuimen presidentti antoi 28.11.2018 unionin yleisen tuomioistuimen työjärjestyksen 157 artiklan 2 kohdan nojalla määräyksen, jossa määrättiin lykkäämään riidanalaisen päätöksen täytäntöönpanoa siltä osin kuin se koskee kantajaa, kunnes välitoimimenettelyssä annettaisiin lopullinen ratkaisu.

Oikeudellinen arviointi

Prosessinjohtotoimea koskeva vaatimus

25 Kanteensa yhteydessä kantaja vaati unionin yleistä tuomioistuinta määräämään prosessinjohtotoimena, että se saa tutustuttavakseen tietyt riidanalaiseen päätökseen johtaneen hallintomenettelyn asiakirjat.

26 Kantajan mukaan sen on välttämättä saatava oikeus tutustua kaikkiin asiakirjoihin, jotka Espanjan kansalliset ja alueelliset hallintoviranomaiset hallintomenettelyn aikana toimittivat komissiolle – elleivät ne sitten nimenomaisesti koske Valencia Club de Fútbolia tai Elche Club de Fútbolia –, jotta se voi käyttää täysimääräisesti puolustautumisoikeuksiaan ja vaatia oikaisua kyseisiltä viranomaisilta saamaansa syrjivään kohteluun. Lisäksi riidanalaisen päätöksen sisällöstä ilmenee, että se perustuu Espanjan viranomaisten paikkansa pitämättömiin toteamuksiin tai niiden virheelliseen tulkintaan, mikä vahvistaa entisestään kantajan vaatimuksen aiheellisuutta. Prosessinjohtotoimea koskevan vaatimuksen hyväksytyksi saaminen on kantajan ainoa keino täydentää kanneperusteitaan ja perustelujaan asian käsittelyn oikeassa vaiheessa, kun otetaan huomioon, että kantaja joutui nostamaan tämän kumoamiskanteen ja tekemään täytäntöönpanon lykkäämistä koskevan hakemuksen voimatta laisinkaan tutustua Espanjan viranomaisten hallintomenettelyn aikana esittämiin perusteluihin.

27 Unionin yleisen tuomioistuimen työjärjestyksen 88 artiklan 1 kohdan mukaan prosessinjohtotoimiin voidaan ryhtyä ja niitä voidaan muuttaa asian käsittelyn missä vaiheessa tahansa joko unionin yleisen tuomioistuimen omasta aloitteesta tai varsinaisen asianosaisen pyynnöstä. Työjärjestyksen 89 artiklan mukaan näiden toimien tarkoituksena on turvata asioiden valmistelu, asian käsittelyn kulku ja oikeusriitojen ratkaiseminen parhain edellytyksin. Prosessinjohtotoimiin kuuluu muun muassa asianosaisten pyytäminen esittämään asiaan liittyviä asiakirjoja (työjärjestyksen 89 artiklan 3 kohdan d alakohta).

28 Lisäksi on muistutettava, että pääasian asianosaisen vaatimien prosessinjohtotoimien tarpeellisuudesta päättää unionin yleinen tuomioistuin (ks. vastaavasti tuomio 6.7.1999, Séché v. komissio, T-112/96 ja T-115/96, EU:T:1999:134, 284 kohta).

29 Jotta unionin yleinen tuomioistuin voisi ratkaista, onko tiettyjen asiakirjojen esittäminen tarpeen asian käsittelyn moitteettoman kulun kannalta, pyynnön esittävän asianosaisen on yksilöitävä pyydetyt asiakirjat ja esitettävä ainakin vähimmäismäärä selvitystä siitä, että asiakirjat ovat asian käsittelyn kannalta tarpeellisia (tuomio 17.12.1998, Baustahlgewebe v. komissio, C-185/95 P, EU:C:1998:608, 93 kohta; ks. myös tuomio 16.10.2013, TF1 v. komissio, T-275/11, ei julkaistu, EU:T:2013:535, 117 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen). Kantajan on muun muassa esitettävä tarkkoja ja merkityksellisiä seikkoja, jotka voisivat selittää sen, miltä osin kyseisillä asiakirjoilla on merkitystä käsiteltävänä olevan asian ratkaisun kannalta (ks. vastaavasti tuomio 20.7.2016, Oikonomopoulos v. komissio, T-483/13, EU:T:2016:421, 253 kohta).

30 Käsiteltävässä tapauksessa kantaja tyytyy esittämään yleisluonteisia toteamuksia, joiden mukaan riidanalaiseen päätökseen väitetysti sisältyvistä virheistä on pääteltävä, että viranomaisten hallinnollisessa vaiheessa esittämissä huomautuksissa on virheitä tai että ne ainakin ovat esittäneet virheellisiä tulkintoja. Näin menetellessään kantaja ei kuitenkaan osoita, millä tavoin vaadituilla asiakirjoilla on merkitystä käsiteltävän asian ratkaisun kannalta.

31 Näin on katsottava etenkin, kun otetaan huomioon riidanalaisen päätöksen ja sen tekemiseen johtaneen menettelyn rakenne. Yhtäältä niiden Espanjan kuningaskunnan, IVF:n ja Generalitat Valencianan tekemien huomautusten sisältö, joiden esittämistä kantaja vaatii, ilmenee jo riidanalaisen päätöksen 36–45 perustelukappaleesta. Toisaalta tuen myöntämisestä vastuussa olevaa jäsenvaltiota lukuun ottamatta asianomaisilla ei valtiontukien valvontamenettelyssä ole oikeutta tutustua komission hallintomenettelyn asiakirja-aineistossa oleviin asiakirjoihin (tuomio 29.6.2010, komissio v. Technische Glaswerke Ilmenau, C-139/07 P, EU:C:2010:376, 58 kohta).

32 Ellei osoiteta, että prosessinjohtotoimella on merkitystä asian ratkaisun kannalta, kantaja ei myöskään voi vedota siihen, että sen puolustautumisoikeuksia loukattiin, koska sille ei annettu tilaisuutta tutustua kyseisiin asiakirjoihin (ks. analogisesti tuomio 11.12.2014, van der Aat ym. v. komissio, T-304/13 P, EU:T:2014:1055, 61 kohta).

33 Sillä seikalla, että Generalitat Valenciana kieltäytyi toimittamasta mainittuja asiakirjoja kantajalle, vaikka ne kantajan mukaan oli saatettu Valencia Club de Fútbolin tietoon, ei ole merkitystä ratkaistaessa prosessinjohtotoimea koskevaa vaatimusta. Väitetyllä syrjinnällä ei nimittäin voida kyseenalaistaa sitä, että kyseisten asiakirjojen esittämisellä ei ole käsiteltävän asian ratkaisun kannalta mitään merkitystä.

34 Prosessinjohtotoimia koskeva vaatimus on siten hylättävä.

Asiakysymys

35 Kantaja vetoaa kanteensa tueksi kolmeen kanneperusteeseen, jotka kaikki perustuvat SEUT 107 artiklan 1 kohdan rikkomiseen, ja ensimmäinen peruste koskee sitä, että komissio totesi virheellisesti, että kyseessä olevasta toimenpiteestä saatiin etua, toinen peruste, joka on esitetty

toissijaisesti, sitä, että komissio totesi virheellisesti toimenpiteen vääristävän kilpailua ja vaikuttavan jäsenvaltioiden väliseen kauppaan, ja kolmas peruste, joka sekin on esitetty toissijaisesti, myönnetyn tuen määrän virheellistä määrittämistä.

Ensimmäinen kanneperuste, joka koskee edun toteamisessa tapahtunutta virhettä

36 Kantaja, jonka vaatimuksia Espanjan kuningaskunta tukee, on jakanut ensimmäisen kanneperusteensa kahteen osaa, jotka on tutkittava peräkkäin.

– Ensimmäisen kanneperusteen ensimmäinen osa, jonka mukaan kantajaa pidettiin virheellisesti vaikeuksissa olevana yrityksenä

37 Kantaja väittää, ettei se ollut riidanalaisen takauksen myöntämisajankohtana vaikeuksissa oleva yritys. Ensinnäkään pelastus- ja rakenneuudistussuuntaviivojen 10 kohdan a alakohdassa mainittuja arviointiperusteita ei sovelleta jalkapallomarkkinoihin. Jalkapallomarkkinoiden erityispiirteet huomioon ottaen merkityksellisenä voidaan pitää ainoastaan Union of European Football Associationsin (UEFA) ja Liga Nacional de Fútbol Profesionalin soveltamaa menetelmää, jossa jalkapalloseuran tilinpäätöstä vertaillaan muiden samassa jäsenvaltioissa kilpailuihin osallistuvien seurojen tilinpäätösten keskiarvoon. Kantajan tilanne oli kuitenkin parempi kuin Espanjan jalkapallon mestaruuskilpailujen ylimmällä ja toiseksi ylimmällä A-sarjatasolla pelanneiden jalkapalloseurojen tilanne keskimäärin, ja lisäksi sen tilanne oli rinnastettavissa eurooppalaisten jalkapalloseurojen tilanteeseen yleensä.

38 Kantajan mukaan velan maksamatta oleva määrä ja velan ja oman pääoman suhde eivät olleet asianmukaisia taloudellisia indikaattoreita riidanalaisen takauksen myöntämisajankohtana, kun otetaan huomioon jalkapalloseurojen lainanottokyky, joka on selvästi erilainen kuin useimmilla muilla aloilla, joilla taloutta järkeistetään, sekä jalkapalloseuroille osakkeenomistajilta tai kolmansilta osapuolilta tulevat omaisuudensiirrot, joille ei ollut asetettu enimmäismäärää ennen seurojen taloutta (financial fair-play) koskevien sääntöjen voimaantuloa. Komission olisi pitänyt ottaa huomioon kantajaa koskevassa taloudellisessa arvioinnissaan myös se, että viimeksi mainittu oli riidanalaisen takauksen myöntämisajankohtana hyväksytty pelaamaan Espanjan jalkapallon mestaruuskilpailujen ylimmällä sarjatasolla seuraavalla kaudella. Espanjan kuningaskunta lisää, että riidanalaisen päätöksen perustelut ovat puutteelliset, koska komissio ei vastannut jalkapalloseurojen talousmallin erityisyydestä hallinnollisessa vaiheessa esitettyihin väitteisiin.

39 Komissio kiistää kantajan väitteet.

40 On muistutettava, että valtiontukia koskevalla erityisellä alalla komission hyväksymät puitteet ja tiedonannot sitovat komissiota edellyttäen, ettei niillä poiketa perustamissopimuksen määräyksistä ja että jäsenvaltiot ovat hyväksyneet ne. Näitä puitteita ja tiedonantoja ei voida tulkita tavalla, jolla supistettaisiin SEUT 107 ja SEUT 108 artiklan ulottuvuutta tai joka olisi ristiriidassa niillä tavoiteltujen päämäärien kanssa (tuomio 11.9.2008, Saksa ym. v. Kronofrance, C-75/05 P ja C-80/05 P, EU:C:2008:482, 61 ja 65 kohta).

41 Käsiteltävässä asiassa komissio tukeutui riidanalaisen päätöksen 78 perustelukappaleessa pelastus- ja rakenneuudistussuuntaviivojen 10 kohdan a alakohtaan ja 11 kohtaan luokitellakseen kantajan vaikeuksissa olevaksi yritykseksi riidanalaisen takauksen myöntämisajankohtana.

42 Kuten riidanalaisen päätöksen 71 ja 85 perustelukappaleesta ilmenee, tällä luokittelulla oli komission mukaan merkitystä yhtäältä markkinaehtojen mukaisen hinnan määrittämisessä riidanalaiseen takaukseen sisältyneeseen etuun tehtävää vertailua varten ja toisaalta sen arvioimisessa, olivatko valtiontuen olemassaolon poissulkemisedellytykset täyttyneet (takauksia koskevan tiedonannon 3.2 kohta), kuten Espanjan kuningaskunta väitti.

43 Pelastus- ja rakenneuudistussuuntaviivojen 10 kohdan a alakohdassa ja 11 kohdassa mainituilla arviointiperusteilla konkretisoidaan näiden suuntaviivojen 9 kohdassa esitettyä yleistä määritelmää, jonka mukaan ”kyse on vaikeuksissa olevasta yrityksestä, jos yritys ei pysty omilla taikka omistajilta/osakkailta tai luotonantajilta saaduilla varoilla pysäyttämään tappiollista kehitystä, joka johtaa lähes varmasti yrityksen toiminnan loppumiseen lyhyellä tai keskipitkällä aikavälillä, jos viranomaiset eivät puutu tilanteeseen”.

44 Perusteluissaan kantaja ei kiistä, että tavanomaisissa olosuhteissa edellä mainittujen pelastus- ja rakenneuudistussuuntaviivojen kohtien soveltamisen pitäisi hyvinkin johtaa sen luokittelemiseen vaikeuksissa olevaksi yritykseksi. Kantaja sitä vastoin kiistää kyseisten arviointiperusteiden sovellettavuuden jalkapalloalan kaltaisella alalla, jolla yrityksillä on taloudellisesta tilanteestaan riippumatta parempi pääomanhankinta- ja velanottokyky ja jolla yritysten tulot ja niiden omaisuuden arvo, jotka määräytyvät lähinnä seurojen saavuttamien urheilutulosten mukaan, ovat epävakaammat kuin muilla aloilla.

45 Tämä perustelu on hylättävä seuraavista syistä.

46 Ensinnäkin kantajan mainitsema tulojen ja omaisuuden arvon vaihtelun riski on olosuhde, johon myös muut kuin ammattilaisjalkapallon markkinoilla toimivat yritykset joutuvat jatkuvasti sopeutumaan.

47 Toiseksi sponsorointitoimien tapaisten, markkinaehtoihin perustumattomien menettelyjen satunnainen ilmeneminen ei riitä saattamaan kyseenalaiseksi toiminnan taloudellista luonnetta, sillä ammattilaisseurojen harjoittaman jalkapalloilun tapauksessa se on jo tunnustettu (ks. tuomio 26.1.2005, Piau v. komissio, T-193/02, EU:T:2005:22, 69 kohta), eikä markkinataloudessa toimivan yksityisen sijoittajan periaatteen käyttämistä viitekehyksenä edun olemassaolon arvioimisessa. Kuten komissio väittää, kyseessä olevan toimenpiteen olemassaolo myös osoittaa, että kantaja ei jalkapalloalalla toteuttamallaan markkinaehtoihin perustumattomalla investointitoiminnalla – oletettaessa se toteen näytetyksi –, välttynyt tarpeelta turvautua valtiontakaukseen pääomansa korottamiseksi.

48 Kolmanneksi vaikeuksissa olevan yrityksen käsite, sellaisena kuin se on määritelty pelastus- ja rakenneuudistussuuntaviivojen 9 kohdassa, on objektiivinen käsite, jota on arvioitava ainoastaan kyseessä olevan yrityksen rahoitusasemaa ja taloudellista tilannetta koskevien konkreettisten seikkojen perusteella (tuomio 6.4.2017, Regione autonoma della Sardegna v. komissio, T-219/14, EU:T:2017:266, 184 kohta). Kantaja kuitenkin tukeutuu lähinnä jalkapalloseurojen varainhankinta- ja lainanottokykyä koskeviin yleisiin väitteisiin, jotka eivät sellaisinaan voi kumota toteamusta, johon komissio riidanalaisessa päätöksessä päätyi kantajaa koskevien yksittäisten taloudellisten tietojen perusteella.

49 Neljänneksi – siltä osin kuin kantaja tukeutuu vertailuun oman taloudellisen tilanteensa ja muiden jalkapalloseurojen, aluksi espanjalaisten ja myöhemmin eurooppalaisten seurojen keskimääräisen tilanteen välillä – on todettava, että myöskään tällainen vertailu ei ole edellä tämän ratkaisuehdotuksen 48 kohdassa mainittujen, pelastus- ja rakenneuudistussuuntaviivoissa tarkoitetun vaikeuksissa olevan yrityksen käsitteen taustalla olevien periaatteiden mukainen. Tämä vertaileva lähestymistapa ei perustu ensisijaisesti kantajan yksilölliseen tilanteeseen, ja jos sitä noudatettaisiin, kaikki taantuvilla, tappiollisilla tai heikosti kannattavilla toimialoilla toteutetut toimenpiteet jäisivät valtiontukien valvonnan ulkopuolelle.

50 Tässä yhteydessä on hylättävä perusteettomana kantajan väite, jonka mukaan komissio toimi SEUT 107 artiklan 1 kohdassa tarkoitetusta valtiontuen käsitteestä antamansa tiedonannon (EUVL 2016, C 262, s. 1) 97 kohdan ja sitä seuraavien kohtien vastaisesti, kun se ei käyttänyt tätä vertailumenetelmää. Mainitussa tiedonannossa kyseessä oleva vertailuanalyysi nimittäin koskee kyseistä transaktiota, jota arvioidaan vertailuarvoon nähden, eikä edunsaajan taloudellista tilannetta.

51 Siitä kantajan mainitsemasta seikasta, että se oli riidanalaisen takauksen myöntämisajankohtana hyväksytty pelaamaan Espanjan jalkapallon mestaruuskilpailujen ylimmällä sarjatasolla seuraavalla kaudella, on todettava, että kyseessä oli taloudellisesti epävarma kehitysmahdollisuus, joka oli joka tapauksessa jo sinänsä omiaan kyseenalaistamaan päätelmän, jonka komissio teki sillä perusteella, että kantajan oma pääoma oli negatiivinen ja toiminta jatkuvasti tappiollista.

52 Edellä esitetyn perusteella ensimmäisen kanneperusteen ensimmäinen osa on hylättävä.

53 Sama pätee perustelujen puutteellisuuteen, johon myös Espanjan kuningaskunta vetoaa. Yhtäältä, kuten edellä 41–43 kohdassa muistutettiin, komissio ilmoitti arviointiperusteet, joiden perusteella se katsoi kantajan olevan vaikeuksissa oleva yritys, ja esitti riidanalaisen päätöksen 78 perustelukappaleessa yksityiskohtaisesti, miten niitä sovellettiin käsiteltävään asiaan. Toisaalta vakiintuneesta oikeuskäytännöstä ilmene, että komissio ei ole velvollinen ottamaan kantaa kaikkiin niiden, joita asia koskee, sille esittämiin väitteisiin, vaan riittää, että se esittää ne tosiseikat ja oikeudelliset huomiot, joilla on olennainen merkitys päätöksen kannalta (ks. tuomio 30.4.2014, Hagenmeyer ja Hahn v. komissio, T-17/12, EU:T:2014:234, 173 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen). Kuten unionin yleisen tuomioistuimen ensimmäisen kanneperusteen ensimmäisestä osasta tekemästä arvioinnista ilmenee, komissio totesi riidanalaisessa päätöksessä virhettä tekemättä ja siten asiaan liittyvien tosiseikkojen ja oikeudellisten seikkojen perusteella, että kantaja oli riidanalaisen takauksen myöntämisajankohtana vaikeuksissa oleva yritys.

– Ensimmäisen kanneperusteen toinen osa, joka koskee tarjottujen vastatakausten virheellistä arviointia

54 Kantaja väittää, että komissio ei ottanut riidanalaisessa päätöksessä huomioon IVF:lle riidanalaisen takauksen vastineeksi tarjottujen vastatakausten luonnetta ja ulottuvuutta. Aligestiónin, joka oli kantajan pääasiallinen osakkeenomistaja, tarjoamaa vastatakausta ei nimittäin voitu pitää väliaikaisena vakuutena vaan yhteisvastuullisena takauksena, joka sitoi Aligestiónia niin kauan kuin Generalitat Valenciana, joka oli Fundación Hérculesia valvova viranomainen ja yhteisvastuullisen takauksen välillinen saaja edustajansa IVF:n kautta, ei ollut antanut lupaa Fundación Hérculesin kantajalta ostamien osakkeiden panttaamiseen.

55 Yhtäältä Aligestión oli vakavarainen yritys, jolla oli merkittävä kiinteä omaisuus ja joka sai tietyn prosenttiosuuden kantajan bruttotuloista, joiden uskottiin kasvavan seuran päästyä pelaamaan Espanjan jalkapallon mestaruuskilpailujen ylimmälle sarjatasolle. Toisaalta valta antaa lupa kantajan osakkeiden panttaukseen tarkoitti käytännössä sitä, että Generalitat Valenciana saattoi asettaa Aligestiónin myöntämän, väitetysti väliaikaisen takauksen päättymisen edellytykseksi sen, että Aligestión huolehtii kantajan velkojen uudelleenjärjestelystä pantiksi annettujen osakkeiden arvon turvaamiseksi Generalitat Valencianan puolesta.

56 IVF:n myöntämä takaus oli siten markkinaehtoinen. Kantajan mukaan tässä yhteydessä ei ole merkitystä sillä, että takauksia koskevassa tiedonannossa vahvistettua arviointiperustetta, jonka mukaan takaus voi kattaa enintään 80 prosenttia lainasaamisen määrästä, ei noudatettu, eikä komissio voi yksin tällä perusteella vapautua vastuustaan arvioida, onko riidanalainen takaus markkinaehtojen mukainen, kun kyseessä on urheilualan kaltainen SEUT 165 artiklan mukaista erityistä suojaa saava ala. Kantaja esitti vastausvaiheessa tuomioistuimen päätöksen, joka näyttäisi vahvistavan, että IVF on kohdistanut Aligestióniin takautumisvaatimuksen yhteisvastuullisena takaajana ja että tämä vaatimus edelleen vireillä.

57 Komissio vastaa, että kantajan luonnehdinta Aligestiónin tarjoamasta yhteisvastuullisesta takauksesta on paitsi ristiriidassa itse takauksen ehtojen ja Espanjan viranomaisten hallintomenettelyn aikana antaman vahvistuksen kanssa myös sopii huonosti yhteen sen kanssa, että IVF sen jälkeen, kun se oli maksanut takaisin CAM:stä otetun pankkilainan, päätti nostaa kanteen nimenomaan Fundación Hérculesia eikä Aligestiónia vastaan. Lisäksi komissio tuo esiin, että jos Aligestión olisi tosiasiallisesti

pystynyt suoraan takaamaan lainan, kuten kantaja väittää, IVF:n ei olisi ollut järkevää myöntää takausta. Joka tapauksessa komissio katsoo, että se, että Aligestiónin tarjoama yhteisvastuullinen takaus ei lopulta ollutkaan ”väliaikainen”, oli seurausta takauksen myöntämistä myöhemmistä tapahtumista, joilla ei siten ole merkitystä edun olemassaolon määrittämisen kannalta.

58 Alustavasti, ja ennen kuin tutkitaan komission riidanalaisessa päätöksessä Aligestiónin tarjoamasta vastatakauksesta esittämän arvioinnin väitetty virheellisyys, on syytä tuoda esiin, ettei riidanalaiseen päätökseen sisälly minkäänlaista analyysia vastatakauksen vaikutuksesta edun määrittämiseen.

59 Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan perustelujen puuttuminen tai niiden riittämättömyys kuuluu EY 263 artiklassa tarkoitettuihin olennaisen menettelymääräyksen rikkomisiin ja sitä on pidettävä sellaisena oikeusjärjestyksen perusteisiin kuuluvana perusteena, jonka unionin tuomioistuimet voivat ottaa tai niiden pitää ottaa huomioon omasta aloitteestaan (ks. tuomio 2.12.2009, komissio v. Irlanti ym., C-89/08 P, EU:C:2009:742, 34 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

60 Edellä esitetyn perusteella unionin yleinen tuomioistuin on velvollinen lausumaan mahdollisesta perusteluvelvollisuuden noudattamatta jättämisestä ja kuulemaan tästä asianosaisia, kuten se teki 13.7.2018 määräämiensä prosessinjohtotoimien yhteydessä ja myöhemmin 14.9.2018 pidetyssä istunnossa.

61 On muistutettava, että vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan perusteluvelvollisuuden laajuus riippuu kyseessä olevan toimen luonteesta ja siitä asiayhteydestä, jossa se on toteutettu. Perusteluista on selkeästi ja yksiselitteisesti ilmettävä toimielimen päättely siten, että niille, joita toimenpide koskee, selviävät sen syyt, jotta he voivat puolustaa oikeuksiansa ja arvioida, onko päätös perusteltu, ja toisaalta, että unionin tuomioistuimet voivat tutkia toimenpiteen laillisuuden. Perusteluissa ei tarvitse esittää kaikkia asiaan liittyviä tosiseikkoja ja oikeudellisia seikkoja koskevia yksityiskohtia, koska tutkittaessa sitä, täyttävätkö päätöksen perustelut SEUT 296 artiklan vaatimukset, on otettava huomioon päätöksen sanamuodon lisäksi myös asiayhteys ja kaikki asiaa koskevat oikeussäännöt (ks. tuomio 18.1.2012, Djebel – SGPS v. komissio, T-422/07, ei julkaistu, EU:T:2012:11, 52 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

62 Käsiteltävässä asiassa riidanalaisessa päätöksessä mainitaan Aligestiónin tarjoama vastatakaus vain kerran, kyseessä olevan toimenpiteen kuvauksessa, minkä jälkeen siihen ei viitata enää kertaakaan. Riidanalaisessa päätöksessä esitettyihin tuen olemassaolon toteamiseen ja sen määrän määrittämiseen liittyviin arviointeihin ei siis sisälly minkäänlaista viittausta tähän vastatakaukseen. Erityisesti riidanalaisen päätöksen 93 perustelukappaleesta ilmenee, että siinä yhteydessä, kun arvioidaan IVF:n kyseessä olevan toimenpiteen yhteydessä perimän takauspalkkion määrää markkinaehtojen kannalta, riidanalaisessa päätöksessä mainitaan yksi ainoa vakuus eli Fundación Hérculesin kantajalta ostamien osakkeiden luovuttaminen pantiksi IVF:lle, eikä mitään muuta vakuutta, etenkään Aligestiónin tarjoamaa vastatakausta.

63 Vastauksessaan unionin yleisen tuomioistuimen tästä esittämään kirjalliseen kysymykseen komissio kuitenkin väittää, että viittauksesta kyseisen vastatakauksen ”väliaikaisuuteen” sekä riidanalaisen päätöksen 10 perustelukappaleessa mainituista Fundación Hérculesin tekemän maksulaiminlyönnin seurauksista eli IVF:n päätöksestä korvata pankki Fundación Hérculesin velkojana ja nostaa sitä vastaan kanne on pääteltävä, että Aligestión tarjoama vastatakaus oli ”tehoton” ja ettei sitä näin ollen tarvinnut tutkia enempää.

64 Tämän ”tehottomuuden” vahvistavat Espanjan kuningaskunnan hallintomenettelyn aikana esittämät huomautukset, joiden mukaan ”IVF sai kyseisille takauksille vastatakaukset, erityisesti Fundación Valencian, Fundación Hérculesin ja Fundación Elchen taatuilla lainoilla hankkimia osakkeita koskevat pantit” (riidanalaisen päätöksen 38 perustelukappale), ja Aligestiónin tarjoaman vastatakauksen ehdot,

joista komission mukaan ilmenee, että takaus myönnettiin rajoitetuksi ajaksi ja että sen oli määrä päättyä heti, kun tietyt edellytykset olisivat täyttyneet, minkä komission tietojen mukaan piti tapahtua lyhyessä ajassa.

65 Perusteluissaan komissio lähinnä väittää, että se, ettei Aligestiónin tarjoamalla vastatakauksella ole mitään merkitystä edun olemassaolon määrittämisessä, ilmenee riidanalaisesta päätöksestä riittävällä tavalla ja selittää, miksi päätöksessä ei käsitellä tarkemmin tätä kysymystä.

66 Tästä on ensinnäkin huomautettava, että riidanalaisesta päätöksestä ei ilmene se komission unionin yleisessä tuomioistuimessa esiin tuoma seikka, että Aligestiónin tarjoaman yhteisvastuullisen takaussitoumuksen päättymiselle asetettujen ehtojen oli määrä täyttyä jo lyhyen ajan kuluttua.

67 Riidanalaisen päätöksen 10 perustelukappaleeseen sisältyvä mainita siitä, että IVF maksoi takaisin Fundación Hérculesin ottaman lainan ja sen jälkeen korvasi pankin kyseisen lainan velkojana, ei anna tietoa IVF:n mahdollisesti maksettavaksi vaatimista vakuuksista, eikä kyseisestä maininnasta missään tapauksessa voida päätellä, että komissio olisi hallintomenettelyn päättyessä katsonut, että Aligestiónin tarjoama vastatakaus oli tehoton.

68 Myöskään riidanalaisen päätöksen 38 perustelukappaleessa Espanjan kuningaskunnan huomautuksista esitetystä yhteenvedosta ei saada tietoa siitä, miten komissio arvioi Aligestiónin tarjoaman vastatakauksen merkityksellisyyttä edun määrittelemisessä (ks. vastaavasti tuomio 24.1.2013, Frucona Košice v. komissio, C-73/11 P, EU:C:2013:32, 84 kohta). Lisäksi on huomautettava, että vaikka riidanalaisen päätöksen ranskankielisestä versiosta, johon komissio nimenomaisesti vetoaa, voidaan päätellä, että Espanjan kuningaskunta viittaa yksinomaan kantajan osakkeiden panttauksena annettuun vakuuteen ja muihin vastaaviin vakuuksiin, jotka annettiin riidanalaisessa päätöksessä mainittujen muiden toimenpiteiden yhteydessä, tämän päätöksen espanjankielisen version, joka yksin on todistusvoimainen, voidaan päinvastoin ymmärtää tarkoittavan sitä, että Espanjan kuningaskunta ottaa huomioon muiden vakuuksien olemassaolon.

69 Aligestiónin tarjoamaa vastatakausta koskevissa riidanalaisen päätöksen perusteluissa siis ainoastaan todetaan, että takaus oli voimassa väliaikaisesti siihen saakka, kunnes Fundación Hércules luovutti kantajan osakkeita pantiksi. Niissä ei täsmennetä, oikeuttaako tämä seikka jo yksinään jättämään kyseisen vastatakauksen huomiotta tuen olemassaolon ja sen määrän määrittämisessä. Niissä ei etenkään selitetä, miksi tilanne olisi tällainen.

70 Takauksia koskevan tiedonannon 3.2 kohdan d alakohdasta ja 4.2 kohdasta kuitenkin ilmenee, että valtiontakauksen tai siihen liittyvän lainan yhteydessä annetut vakuudet ovat merkityksellinen tekijä arvioitaessa tuen olemassaoloa ja sen määrää. Aligestiónin tarjoama vastatakaus on siis lähtökohtaisesti merkityksellinen tekijä. Mikään kyseisessä tiedonannossa ei sitä paitsi viittaa siihen, että vakuus on hylättävä merkityksettömänä siitä syystä, että se on ainoastaan ”väliaikainen”.

71 Tästä seuraa, että asiaa koskevien oikeussääntöjen, käsiteltävässä tapauksessa 107 artiklan 1 kohdan, ja takauksia koskevan tiedonannon perusteella yhtäältä asianosaisilla ja toisaalta asiaa käsittelevällä tuomioistuimella oli oikeus odottaa, että riidanalaisesta päätöksestä ilmenee päättely, jonka komissio teki Aligestiónin tarjoaman vastatakauksen vaikutuksesta tuen olemassaolon ja tarvittaessa sen määrän toteamiseen.

72 Kyseisellä perustelujen osalla oli riidanalaisen päätöksen asiayhteydessä olennainen merkitys, koska siinä todetaan, että ainoan kyseisessä päätöksessä tarkastellun vakuuden arvo oli ”lähellä nollaa” (riidanalaisen päätöksen 93 perustelukappale), vaikka IVF:lle annettujen vakuuksien suuruus on erityisen painava tekijä silloin, kun tarkastellulla yrityksellä, käsiteltävässä tapauksessa kantajalla, on heikko luottoluokitus (CCC-luokitus, ks. riidanalaisen päätöksen 83 perustelukappale).

73 Lisäksi on huomattava, ettei riidanalaisessa päätöksessä mainita, mihin määräaikaan mennessä Fundación Hérculesin oli annettava kantajan osakkeet pantiksi IVF:lle, ja että siinä kuitenkin todetaan, että tämä tapahtuma vapauttaisi Aligestiónin sen IVF:lle myönnettyyn ”väliaikaiseen” vastatakaukseen liittyneistä velvoitteista. Riidanalaiseen päätökseen ei siis sisälly viitteitä, joiden perusteella voitaisiin päätellä tämän ”väliaikaisen” vastatakauksen voimassaoloaika ja näin ollen selvittää, miten todennäköisesti se pysyisi voimassa siinä tapauksessa, että IVF:n myöntämä takaus vaaditaan maksettavaksi.

74 Riidanalaisesta päätöksestä ei siten ilmene suoraan (ks. edellä 67 kohta) eikä myöskään implisiittisesti, että Aligestiónin tarjoama vastatakaus oli lyhytaikainen. Vaikka oletettaisiin, että Aligestiónin tarjoaman vastatakauksen voimassaoloajan mainitseminen voi olla sellainen asiayhteyteen liittyvä seikka, joka on omiaan kaventamaan komission perusteluvelvollisuuden ulottuvuutta, kuten komissio itse näyttää katsovan, on todettava, ettei riidanalaiseen päätökseen sisälly tällaista mainintaa.

75 Tästä seuraa, että komission olisi pitänyt perustella riidanalaisessa päätöksessä, miten se tapauksen mukaan otti huomioon tämän vastatakauksen.

76 Edellä esitetyn perusteella on todettava, että riidanalaisen päätöksen perustelut ovat puutteelliset.

77 Tämän perustelujen puutteellisuuden huomioon ottaen unionin yleinen tuomioistuin ei voi lausua kantajan ensimmäisen kanneperusteensa toisessa osassa esittämien väitteiden paikkansapitävyydestä.

78 Riidanalainen päätös on siten kumottava perustelujen puutteellisuuden vuoksi siltä osin kuin se koskee kantajaa, eikä kannetta tarvitse muilta osin tutkia.

Oikeudenkäyntikulut

79 Unionin yleisen tuomioistuimen työjärjestyksen 134 artiklan 1 kohdan mukaan asianosainen, joka häviää asian, velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut, jos vastapuoli on sitä vaatinut. Koska komissio on hävinnyt asian ja kantaja on vaatinut oikeudenkäyntikulujensa korvaamista, komissio on velvoitettava korvaamaan kantajan oikeudenkäyntikulut.

80 Työjärjestyksen 138 artiklan 1 kohdan mukaan asiassa väliintulijoina olevat jäsenvaltiot ja toimielimet vastaavat omista oikeudenkäyntikuluistaan. Espanjan kuningaskunta on siten velvoitettava vastaamaan omista oikeudenkäyntikuluistaan.

Näillä perusteilla

UNIONIN YLEINEN TUOMIOISTUIN (neljäs jaosto)

on ratkaissut asian seuraavasti:

1) Valtiontuesta SA.36387 (2013/C) (ex 2013/NN) (ex 2013/CP), jonka Espanja on toteuttanut Valencia Club de Fútbol Sociedad Anónima Deportivan, Hércules Club de Fútbol Sociedad Anónima Deportivan ja Elche Club de Fútbol Sociedad Anónima Deportivan hyväksi, 4.7.2016 tehty komission päätös (EU) 2017/365 kumotaan siltä osin kuin se koskee Hércules Club de Fútbol SAD:tä.

2) Euroopan komissio vastaa omista oikeudenkäyntikuluistaan, ja se velvoitetaan vastaamaan Hércules Club de Fútbolille aiheutuneet oikeudenkäyntikulut.

3) Espanjan kuningaskunta vastaa omista oikeudenkäyntikuluistaan.

Kanninen Schwarcz Calvo-Sotelo Ibáñez-Martín

Julistettiin Luxemburgissa 20 päivänä maaliskuuta 2019.

Allekirjoitukset